

ISSN 1993-0259

ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ

*Збірник наукових праць
кафедри економічного аналізу
Тернопільського національного економічного університету*

Випуск 2 (18)

**Тернопіль
Економічна думка
2008**

Економічний аналіз
Випуск 2 (18)
2008 рік

Рекомендовано до друку
рішенням Вченої ради ТНЕУ,
протокол № 6 від 19 березня 2008 р.

Збірник наукових праць
кафедри економічного аналізу
Тернопільського національного
економічного університету

Засновник
Тернопільський національний економічний
університет

Заснований у 1993 р.

Зареєстровано Вищою атестаційною комісією України як фахове економічне видання
(Бюлетень ВАК України. – 1999. – № 4. – С. 48.)

Головний редактор

Шкарабан С. І., д. е. н., проф.

Відповідальний секретар

Ярошук О. В., к. е. н., доц.

Редакційна колегія:

Бескид Й. М., к. е. н., доц.
Крупка Я. Д., д. е. н., проф.
Литвин Б. М., д. е. н., проф.
Мних Є. В., д. е. н., проф.
Рудницький В. С., д. е. н., проф.
Фаріон І. Д., д. е. н., проф.
Юрій С. І., д. е. н., проф.

Літературний редактор

Войтович М. Й.

Матеріали випуску друкуються мовою оригіналу

Відповідальність за достовірність фактів, власних імен, цитат, цифр та інших відомостей несуть автори публікацій.

Відповідно до Закону про авторські права, при використанні наукових ідей та матеріалів цього випуску посилання на авторів і видання є обов'язковим.

URL: <http://www.library.tane.edu.ua/>

ISSN 1993-0259

© Тернопільський національний економічний
університет, 2008

© «Економічна думка» ТНЕУ, 2008

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації
КВ № 12430-1314ПП від 30 березня 2007 р.

ЗМІСТ

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ

<i>Степан ШКАРАБАН, Інна ЛАЗАРИШИНА</i> Стратегії організації економічного аналізу	10
<i>Ірина СПІЛЬНИК</i> До питання системності економічного аналізу	15
<i>Інна СІМЕНКО</i> Принципи економічного аналізу: дослідження питань класифікації	23
ПРОБЛЕМИ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ ЦІЛЬОВИХ РИНКІВ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ	
<i>Ірина БЕНЬКО, Віталій БЕНЬКО</i> Аналіз стану телекомунікацій в Україні та перспективи розвитку	28
<i>Андрій ГРОД</i> Планування стратегічного розвитку організації в умовах обмеження ринкової саморегуляції	32
<i>Ілля ДМИТРІЄВ, Артем ЄВСЄЄВ</i> Конкурентні стратегії на ринку страхування заставного майна та життя засталодавців	37
<i>Мирон ЖИБАК</i> Проблеми сільських територій як основи функціонування аграрного сектора економіки	41
<i>Андрій КІТУРА</i> Аналіз ринку дозволів на викиди парникових газів у контексті Кіотського протоколу	43
<i>Андрій КЛИНОВСЬКИЙ</i> Сучасні підходи до аналізу суті та ролі малого бізнесу в макроекономічному середовищі	48
<i>Наталія ЛІБА</i> Тенденції інноваційного розвитку промислових підприємств Закарпатської області	52
<i>Василь НІМКО, Стефа БІДЮК</i> Проблемні питання сучасного трактування аграрних відносин	56
<i>Ростислав ОКРЕПКИЙ</i> Удосконалення системи показників кон'юнктури товарного ринку	60

ТЕНДЕНЦІЇ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Наведено результати досліджень сучасних тенденцій стану інноваційного розвитку промисловості Закарпатської області. Проаналізовано кількість освоєних видів інноваційної продукції, впровадження та освоєння технологічних інновацій, обсяг реалізованої споживачам інноваційної продукції. Виявленні показники інноваційної діяльності підприємств Закарпатської області, що свідчать про наявність серед них інноваційно активних.

Ключові слова

Інноваційний розвиток, промисловість, інноваційна діяльність, інноваційно активні підприємства, інноваційна продукція.

Основним фактором і розв'язання. Аналіз і оцінка результатом економічного процесів інноваційного розвитку в піднесення країни є інноваційний регіоні здійснювалися на основі розвиток економіки. Одне з використання офіційної важливих місць у теорії статистичної інформації, що інноваційного розвитку займає характеризує кількість інноваційна стратегія як основа інноваційно активних процесу формування інноваційної підприємств у регіоні, кількість впроваджених та політики підприємства. Необхідною умовою ефективності освоєних технологічних інновацій, даного процесу є науково-обрґнтований вибір інноваційної продукції та обсягів реалізації стратегії, заснований на оцінці продукції.

Подолання сучасних проблем у виробництві значною мірою інноваційної діяльності. Однак залежить від активізації звітних даних показує, що вона залишається низькою. В дослідженні було використано статистичні дані за 2004 – 2006 рр. Протягом 2004 року інноваційні заходи здійснили 37 промислових підприємств або 14 відсотків загальної кількості, з них 18 підприємств або 11,2 % їх загальної кількості. Із них інноваційно активних підприємств 17 або 5,8 %, що займалися інноваційною діяльністю – створювали та впроваджували нові проблеми інноваційного розвитку підприємств та значно удосконалені види продукції, 6 (2,0 %) – впроваджували виробничі процеси, 4 (1,4 %) – придбали та впровадили нові засоби

Дослідження проблем розвитку промисловості представлені в працях відомих українських та зарубіжних учених, серед них: О. Лапко [1], М. Т. Пашута, Л. І. Федулова, О. М. Кондрашов [2], Й. Шумпетер [3], П. Друкер, І. Журавкова, Є. Крилов, Л. К. Безчасний [4]. Незважаючи на зазначену кількість наукових досліджень, проблеми інноваційного розвитку промислових підприємств недостатньо вивчені, залишаються актуальними та потребують постійної уваги.

Мета і завдання дослідження полягає в тому, щоб на основі аналізу і оцінки рівня та темпів розвитку інноваційних процесів у регіоні виявити проблемні явища та обґрунтувати механізми їх

механізації і автоматизації, 2 (0,7 %) – придбали нові технології.

Кожне третє підприємство, що здійснювало нововведення, розташоване у Виноградівському районі, майже кожне шосте – у м. Ужгороді, 12,1 % – у м. Мукачеві, від 3,0–9,1 % – у містах Берегові та Хусті, Березівському, Іршавському, Воловецькому, Мукачівському, Перечинському, Рахівському та Хустському районах. За галузевою структурою найактивнішими були 9 або майже кожне четверте підприємство у легкій промисловості, 7 або кожне п'яте – у машинобудуванні, харчовій промисловості та переробленні сільськогосподарської продукції, 9,1 % – у хімічній та нафтохімічній промисловості.

За результатами 2006 року інноваційну діяльність здійснювало 31 або кожне десяте промислове підприємство, включене до щомісячного обліку, що на 1,1 % менше, ніж у 2005 році.

Майже кожне четверте з цих підприємств розташоване у м. Ужгороді, п'яте – у Виноградівському районі, шосте – у м. Мукачеві, від 3,2 – 6,4 % – у містах Берегові та Хусті, Березівському, Іршавському, Воловецькому, Мукачівському, Тячівському, Рухівському та Хустському районах.

У харчовій промисловості таку роботу проводили 8 підприємств, машинобудуванні і легкій промисловості – по 6, металургії та обробленні металу – 3, в галузі оброблення деревини та виробництва виробів з неї, хімічної і нафтохімічної промисловості – 2 підприємства.

У 2005 році підприємствами області впроваджено 10 технологічних процесів, з яких 6 маловідходних, ресурсозберігаючих, що менше відповідно на 11 і 5 проти 2004 р. та на 4 і 3 – ніж у 2006 р. У 2006 р. підприємствами області впроваджено 4 технологічних процеси, з яких 2 маловідходних і ресурсозберігаючих (див. табл. 1).

Таблиця 1. Впровадження та освоєння технологічних інновацій (одиниць)

	2003 рік	2004 рік	Темп зростання, % 2004/2003	2005 рік	Темп зростання, % 2005/2004	2006 рік	Темп зростання, % 2006/2005	Темп зростання, % 2006/2003
Впроваджено технологічних процесів з них	14	21	1,5	10	0,5	4	0,4	0,3
маловідходних, ресурсозберігаючих	9	11	1,2	6	0,5	2	0,3	0,2
Освоєно видів інноваційної продукції з них	62	57	0,9	33	0,6	34	1,03	0,5
нових видів техніки	1	15	15	2	0,13	8	4	8
Придбано нових технологій	3	1	0,3	4	4	154	38,5	51,3

Джерело: розраховано на основі [5]

У ВАТ «Мукачівський завод «Точприлад» впроваджено процес з виготовлення електричних кабелів зі з'єднувачами для автомобілів, гучномовців та технологію для ремонту кольорових картриджів, впроваджено процес збирання ксероксів та УВП УТОС – для виробництва паперово-картонажних виробів; ТОВ «Ено-меблі ЛТД» – технологію калібрування щитів з масивної деревини методом стругання та запровадження карбамідоформальдегідних клеїв для склеювання меблевого щита; ТОВ ФЦА «Україна» – з виготовлення пастоподібних засобів для чищення «Пемолукс» та «Бреф», виробництва туалетної води; ВАТ «Техномаш» – пластмасових деталей методом екструзії; ВАТ «Виноградівський завод пластмасових сантехвиробів» – з виробництва гумових виробів та ДП «Мода проджест» – з пошиття жіночих пальт; ВАТ Виноградівське ВТШО «Гроно» – з обробки чоловічих піджаків.

Створенням і впровадженням технологічно

нової чи значно удосконаленої продукції у 2005 році займалось 17 підприємств (у 2004р. – 23), а у 2006 році 14 підприємств. З них у 2005 р. 16 підприємств освоїли виробництво 33 видів інноваційної продукції, що на 42,1 % менше, ніж у 2004р., та у 2006 р. на 10 підприємствах освоєно виробництво 34 видів інноваційної продукції. В її загальній кількості 18,2 % припадає на легку промисловість, 27,3 % – на машинобудівну, 15,2 % – на хімічну та нафтохімічну промисловість.

Щодо районів та міст, то інноваційно активними підприємствами м. Мукачева у 2005 р. було освоєно майже третину видів інноваційної продукції, більше 20 % – підприємствами Виноградівського району, більше 10 % – м. Ужгороді та Іршавському районі (див. табл. 2). У 2006 р. було освоєно більше 40 % інноваційних видів продукції, більше третини – підприємствами м. Ужгорода, більше 11,8 % – Виноградівського району.

Таблиця 2. Освоєння видів інноваційної продукції (одиниць)

	2003 р.	2004 р.	2005 р.
м. Ужгород	21	24	4
м. Мукачево	1	13	10
м. Хуст	-	1	3
Берегівський	2	1	2
Великобerezнянський	4	1	-
Виноградівський	23	4	7
Воловецький	3	4	-
Іршавський	5	5	4
Мукачівський	-	3	2
Перечинський	-	-	1
Рахівський	1	-	-
Свалявський	2	-	-
Хустський	-	1	-

Зокрема, освоєно прилади електронної охорони, пожежної сигналізації та побутових газосигналізаторів на ВАТ «Мукачівприлад», металеві двері на Ужгородському УВП «Синевир», книжні шафи – СП ТОВ «Фем-Інвест», пастоподібні засоби для чищення «Пемолукс» та «Бреф» – ТОВ «Хенкель- Ужгород», електричні кабелі для автомобілів, виробництво автомобільного програвача, гучномовців для мобільних телефонів та принтери для комп'ютерів – ВАТ Мукачівському заводі «Точприлад», індукційну піч – ВАТ «Мукачівський верстатозавод», кутник та вихід профільовані пластмасові – ВАТ «Техномаш», ТОВ «Ено-Меблі ЛТД» – стільців, комодів, шаф; Ужгородськими: ТОВ «ФЦА Україна» – вісім видів шампуню, УВП – 2 УТОГ – плащ – накидка, тощо.

У 2005 році інноваційну продукцію реалізовували 32 промислових підприємства області, в основному це кожне третє підприємство Виноградівського району, п'яте – м. Ужгород, восьме – м. Мукачево; за видами економічної діяльності майже кожне четверте підприємство легкої промисловості, кожне п'яте – харчової промисловості, перероблення сільськогосподарської продукції та машинобудування. Інноваційну продукцію у 2006 р. реалізували 25 промислових підприємств області, в основному це кожне третє підприємство м. Ужгород та Виноградівського району, шосте – м. Мукачево; за видами економічної діяльності майже кожне третє підприємство харчової промисловості, кожне четверте легкої промисловості або машинобудування.

Обсяг реалізованої споживачам інноваційної продукції становив 100,3 млн. грн., або 3,5 % загального обсягу реалізованої у промисловості (у 2004р. – 677,4 млн. грн.). Більше 50 відсотків продукції було реалізовано підприємствами м. Мукачеві, 13,2 % – Рахівського району, 12,2 % – м. Берегово, 7,8 % – Виноградівського району та 26,7 % – у машинобудуванні. У 2006 році обсяг реалізованої споживачам інноваційної продукції

становив 153,8 млн. грн., або 3,6 % загального обсягу (у 2005р. – 100,3 млн. грн.). Більше половини такої продукції було реалізовано підприємствами м. Мукачево, чверть (28,4 %) – м. Берегово, 11,2 % - м. Ужгород. Серед видів промислової діяльності 43,5 % припадає на машинобудування, 13,8 – виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів, 8,9 % - хімічну та нафтохімічну промисловість. В загальному за порівняльними даними інноваційна діяльність у 2006 році позитивних кількісних і якісних змін не зазнала (див. табл. 3) [5].

Результати проведеного дослідження свідчать, що серед видів промислової діяльності Закарпатської області, представлених у вибірці, жоден не має високого інноваційного потенціалу у фінансуванні інноваційного розвитку. Слід вказати на три основні види промислової діяльності: харчова промисловість, хімічна промисловість, машинобудування, які виділяються за обсягом реалізованої інноваційної продукції (за даними 2006 р.). Найбільш активним в галузі інноваційної діяльності серед досліджених підприємств є ВАТ Виноградівське ВТШО «Гроно», ДП «Мода проджест», ВАТ «Техномаш», ТОВ ФЦА «Україна», ТОВ «Ено-меблі ЛТД», ВАТ Мукачівський завод «Точприлад». Показники інноваційної діяльності підприємств Закарпатської області свідчать про наявність серед них інноваційно активних.

Велике значення для підвищення інноваційної активності має залучення додаткових інвестиційних вкладень.

Посилення конкурентних тенденцій у вітчизняній економіці викликає необхідність підвищення науково – технічного рівня виробництва, створення та освоєння виробництва нових видів продукції. У подальших дослідженнях потрібно сконцентрувати увагу на виявленні особливостей впровадження і просування інноваційної політики і діяльності підприємства.

Таблиця 3. Обсяг реалізованої інноваційної продукції

	2004 р.		2005 р.		2006 р.	
	тис. грн.	у % до загального обсягу реалізованої промислової продукції	тис. грн.	у % до загального обсягу реалізованої промислової продукції	тис. грн.	у % до загального обсягу реалізованої промислової продукції
Всього	677412,8	28,7	100270,1	3,5	153769,2	3,6
Добувна промисловість	689,0	1,1	573,0	0,9	692,0	0,9
Обробна промисловість з неї:	676723,8	34,9	99697,1	4,2	153077,2	4,1
харчова промисловість та перероблення сільськогосподарської продукції	1107,5	0,3	2086,1	0,4	21161,1	3,5
легка промисловість	7783,9	4,8	8075,2	4,2	4284,5	2,0
виробництво деревини та виробів з деревини	59761,9	34,0	2725,7	1,1	3107,8	1,0
виробництво інших неметалевих мінеральних виробів	347,3	1,2	131,1	0,3	-	-
хімічна та нафтохімічна промисловість	28168,6	26,2	2441,8	3,3	13659,2	13,4
целюлозно – паперова промисловість, видавнича справа	11,4	0,1	-	-	-	-
металургія та оброблення металу	79,0	0,5	165,7	2,8	62,3	0,5
машинобудування	563627,8	70,5	26747,9	2,3	66937,7	3,1
інше виробництво, не віднесене до інших угруповань	15836,4	6,1	57323,6	29,9	43864,6	21,6

Джерело складено за даними [5]

Література

1. Лапко О. Інноваційна діяльність в системі державного регулювання. – К.: Основи, 1999.
2. Пашута М. Т., Федулова Л. І., Кондрашов О. М. Промисловість в національній інноваційній системі України. – К.: Науковий світ, 2005.
3. Шумпетер Й. Теория экономического развития. – М.: Прогресс, 1982. – 455 с.
4. Безчасний Л. К. Інноваційна складова економічного розвитку. – К.: Основи. – 1999.
5. <http://www.stat.uz.ua>.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>